

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznika. // Inzerati do 80 pešit vst. a Din 2, do 100 vst. a Din 2,50, od 100 do 300 vst. a Din 3, večji inzerati po posebni tarifi. // „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Kofarjeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocanova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // SLOVENU GRADEC, Slomškov trg 5 // Poština hranilnica v Ljubljani št. 10.251.

Ofenziva na zapadu se je pričela

Glavni napad se je pričel na severnem krilu ob luksemburški meji — Francoske čete se v dolžini 150 km bore na nemških tleh

Pariz, 15. sept. AA. Havas: Kljub slabemu vremenu in nemškemu topovskemu ognju so francoske čete včeraj počasi in zanesljivo prodirale. Svoje poročilo je sicer kakor običajno skrajno rezervirano, vendar prvič omenja, da so Francozi pri operacijah ujeli več osamljenih nemških vojakov, zdaj se pa zdi, da je stik med francoskimi in nemškimi četami tako tesen in da so se operacije vršile tako hitro, da je bilo moči ujeti toliko sovražnih vojakov, da se je vrhovnemu poveljstvu zdelo vredno, in sicer v komunikacijah, da poudariti.

Pariz, 15. sept. e. Havas: Svoji komunikacije vrhovne komande se glasi: Svoje nadalje stalno napredovali in ujeli mnogo sovražnikov.

Pariz, 15. sept. c. Neuradna poročila z zapadnega bojišča pravijo, da so Nemci 36 ur nepretrgoma s težkimi topovi obstreljevali francoske položaje na fronti pri Saarbrückenu. Ob luksemburški meji so Francozi nekoliko napredovali in zavzeli nekaj strateško važnih postojank. Francoske čete stojijo sedaj v dolžini 150 km na nemških tleh.

Bruselj, 15. sept. e. Francoske čete so pričele včeraj popoldne ofenzivo pri Perlu v mozaiknem področju na najbolj zapadnem delu nemško-francoske fronte.

Bruselj, 15. sept. e. Iz Luksemburga javljajo, da so pozno zvečer 14. septembra francoski tanki izvršili nenaden napad blizu luksemburške meje. Pred napadom tankov je artilerija otvorila strahovit ogenj. Za tanki se je pomikala francoska pehota, ki je zavzela vasi Apach in Malmulen. Obe vasi sta na sami Siegfriedovi črti in je torej na podlagi tega to prvi stik francoskih čet z Siegfriedovo linijo.

Bruselj, 15. sept. e. Reuter. Opazovalci na luksemburški meji so videli, kako so po včerajšnjem težkem artilerijskem ognju stopili francoski tanki v akcijo. Osem tankov se je pričelo približevati nemškim utrdbam. Grmenje topov se tako močno

čuje v samem mestu Luksemburg, da so oblasti sklenile mesto evakuirati.

Pariz, 14. sept. br. c. Po francoskih poročilih je v Franciji že več sto tisoč angleških vojakov.

Italijansko poročilo

Rim, 15. sept. br. »Lavoro fascista« poroča iz Saarbrückna, da je bilo to mesto izpraznjeno že v prvih dneh vojne, sedaj pa se more vsak čas pričakovati evakuacija Trierja in Aachna. Kakor pravi omenjeni italijanski list, se francoske čete bore dobro ter obstoja med njimi najboljšo razpoloženje, ker varčuje francosko vrhovno poveljstvo s človeškimi življenji. Francoska ofenziva se razvija na fronti 20 km in je dosegla že znatne uspehe. Sodelovanje pehote in topništva poteka v popolno zadovoljstvo francoskega generalnega štaba. Francosko prodiranje močno ograža Saarbrücken, ki je bil že evakuiran. V spopadih v zraku so bila sestrjena že mnogoštevilna nemška letala. Ob koncu operacije fašistično glasilo na izkrcanje angleške vojske v Franciji, kar predstavlja veliko moralno vrednost. Razen tega poudarja velik pomen sestanka vrhovnega vojnega sveta zaveznikov na francoskih tleh.

Pariz, 15. sept. br. Dočim trdijo na nemški strani, da so bili evakuirani le kraji neposredno za fronto, izjavljajo na francoski strani, da se je že pričelo izpraznjevanje Badenske, kar potrjuje tudi pastirsko pismo škofa v Freiburgu, ki poziva duhovščino, naj ostane pri evakuiranih.

Vsa zabavišča v Londonu zopet odprta

London, 15. sept. br. Vojaško poveljstvo je izdalo proglas, po katerem bodo od danes dalje vsa gledališča kinematografi in vsa dneva in nočna zabavišča spet odprta. Zaprti so bila od začetka vojnega stanja, ker pa je letalska obramba zdaj tako izpolnjenost, je postal ta ukrep nepotreben. Cerkve so bile ves ta čas podnevi in ponoči odprte.

Nemci skušajo obkoluti Varšavo

Z juga in severa prodirajo proti središču Poljske — Danes so zavzeli Lublin

London, 15. sept. c. Najnovejša poročila s Poljske pravijo: Nemci so opustili direktno napade na Varšavo in je prišlo pred mestom samo do manjših prask predst. Tudi običajni letalski napadi na Varšavo so izostali. Nevaren pa je nemški poskus obkrožitve poljske vojske, ki brani Varšavo. Težka borba med poljsko vojsko in nemškimi motoriziranimi oddelki se vrši med Kaluszynom in Lukowom na vzhodu od Varšave, ter zapadno od Lublina pri Opolah. Na jugozapadu od Varšave poročajo o težjih bojih na črti Lowicz—Skiernewice.

Nemška taktika

London, 15. sept. br. Vojaški poročevalec »Timesa« poroča iz Varšave, da je hitro napredovanje nemških čet pripisati v prvi vrsti ogromni nemški premoči v zraku, kjer sodeluje pri operacijah 5000 najmodernejših letal, med njimi 3000 bombnikov. Nemško poveljstvo je izbralo način boljše taktike, ki skoraj onemogoča uspešno obrambo. Jedro nemške armade operira po krilih in je njih glavni cilj čimprej zavzeti Bialystok in Brest Litovsk. Vse kaže, da jim bo to kmalu uspelo. Šele iz boka prodirajo nato nemške čete polagoma proti središču.

Komunike poljskega vrhovnega poveljstva

Varšava, 15. sept. br. Poljsko vojno poročilo zatrjuje, da poljske čete v teku zadnjih dni niso zapustile niti ene svojih postojank. Umikajoča se poznanska armada je z dveh strani napadla pri Kutnu nemško vojsko in ji prizadela velike izgube. Nemci so na bojišču pustili nad 1000 mrtvih in ranjenih. Poznanska armada je že v stiku z vzhodno vojsko. Nemci so si za nam prizadevali, da bi preprečili umik pomorske vojske. Tudi ta je prebila nemški obroč okoli Varšave in je z nepričakovanim napadom z bočne strani pogoltna nemške čete na razdaljo 60 km severovzhodno od Varšave. Na Bugu so že več dni v teku krvave borbe.

Varšava, 15. sept. e. Komunikacije poljskega generalnega štaba:

V teku včerajšnjega dne so nemška letala srdito bombardirala mesto in okolico Radzimirja. Stevilo žrtev še ni znano. Naši bombniki so se uspešno uveljavili v okolici

Rave Ruske in ob tej priliki sestrelili dve nemški letali. Na fronti pri Suwalki so Nemci prestopili mejo. Poljske jedinice se bore na zapadnem robu bialoveškega gozda. Na Narevu in pri Galistoku se razvijajo ogorčene borbe v prid Poljakom. Pri Zalušnu smo uničili en sovražni polk. Na fronti pri Lovicu in Skiernewicah se vodi borba proti motoriziranim sovražnim oddelkom. Na jugu so Nemci zavzeli Zamost. Nemški motorizirani oddelki, podprti z artilerijo, so napadli Lvov. Odbili smo 13 nemških napadov. Poljski so zaplenili 10 tankov, 11 topov in 1 avtomobil. Naša protiletalska artilerija je sestrelila več bombnikov. Pri obrambi Lvova je sodelovalo z največjo požrtvovalnostjo tudi prebivalstvo.

PARIZ, 15. sept. AA. Na vzhodni fronti se iz poročil, ki so prišla v Pariz, o operacijah včerajšnjega dne, vidi, da se je položaj poljske vojske v celotnem poobmočju Poljske odločil na Pomorjanskem in v Poznanju, o katerih se poročila že javljala, da so jih odtrgali druge od drugih in obkolili, se je na samo poročilo združiti se, temveč so celo prešli v ofenzivo in si utrl pot do jedra poljske armade, ki se zmerom drži črte Bug—Vleś. Ta poljska vojska, ki je prodirala z zahoda proti vzhodu ob železniški progi Poznanj—Kutno—Zohocov, južno od Vleśa, je spremenila fronto in krepko udarila v bok nemške kolone, ki so ogrožale Varšavo. Ta energična reakcija poljske vojske je imela za posledico osvoboditev Lodza, važnega industrijskega mesta, ki šteje več kot pol milijona ljudi. Manj ugoden je položaj na zahodni fronti. Na severu Buga nadaljujejo Nemci obkoljevalni manever proti Brestu Litovskemu, na jugu je pa druga nemška armada, prekorajčila reko Sam in prodira do Dnjestrja ter naglo napada Lvov, ki je po velikosti tretje mesto na Poljskem. Lvovska garnizija je pa napad nemških oddelkov, ki so ga v glavnem vodili oklopni avtomobili, odbila.

Poljska zmaga med Vleśom in Bugom

Varšava, 15. sept. e. (Reuter) Po vseh izjavah se potrjuje, da so Poljski med Vleśom in Bugom potolkli dve nemški diviziji ter ujeli več tisoč vojakov in zaplenili mnogo orožja.

Velik vojni plen

Bern, 15. sept. c. Po službenih podatkih so Poljski do 12. sept. ujeli 12.000 Nemcev, med njimi 350 oficirjev, ki večinoma pripadajo motoriziranim enotam in letalstvu. Zaplenili so 48 topov, 215 strojne, 170 tankov in nad 1000 avtomobilov. Sestreljenih je bilo 230 nemških letal.

Gdynja se je vdala v zaledju se krvavi boji

Gdynja, 15. sept. br. (DNB). O zavzetju Gdynje se se izvedele še naslednje podrobnosti:

Mesto so po izredno težkih bojih zavzele gudanske čete. Po večdnevnem obstreljevanju se je začel napad ob 6.30, vendar se je zaradi ogorčenega odpora poljskih čet posrečilo zasesti mesto šele ob 18.15. Poljske čete so se umaknile proti severu, kjer so še vedno krvavi boji. Prebivalstvo je izpuščalo, da je bilo vse mesto in tudi poljska posadka že dva dni brez hrane.

New York, 15. sept. j. »Press Association« poroča iz Berlina, da je nemški general, ki je poveljeval oblegovanim četam okrog Gdynje, zahteval od poljskega štaba in poljske posadke sto talcev, med njimi tudi župana samega.

Lublin padel?

Bukarešta, 15. sept. e. Radio Kijev javlja: Zadnja dva dni se vodi srdite borbe v okolici Lublina. Predstavnik poljske vlade so zapustili Lublin in so v manjših mestih, 30 milj od meje. Nemški letalci so bombardirali mesto, kjer se še vedno nahajata predsednik republike Moscicki in predsednik vlade Skladkowski.

London, 15. sept. c. Po zadnjih poročilih tako s poljske kakor tudi nemške strani se nemški obroč okoli Varšave hitro zožuje. Na jugovzhodu so nemške motorizirane kolone zavzele Lublin. Do druge nemške armade, ki prodira s severovzhoda, znaša razdalja še okoli 180 km.

Lvov v razvalinah a se še vedno drži

Bukarešta, 15. sept. c. Po vestih s poljsko-rumunsko mejo, ki jih javljajo begunci, se nahajajo nemške čete v Ščirnu blizu Lvova. Po poročilih teh begunciev se vrše hudi boji okrog Lvova, toda mesto je še vedno v poljskih rokah.

Budimpešta, 15. sept. c. Ameriški novinarji poročajo, da je Lvov zaradi hudega obstreljevanja artilerije in bombardiranja s letal še popolnoma v razvalinah.

London, 15. sept. e. Reuter: Svoji je radizka postaja Vilno javila, da je bil nemški napad na Lvov odbit. Prav tako je bil odbit napad nemških motoriziranih enot. Protiletalska artilerija je odpravila hudi ogenj, ki se je pojavil 20 nemških letal nad Lvovom. Več bombnikov je bilo sestreljenih.

Ponovno bombardiranje Varšave

London, 15. sept. br. Po poročilih iz Varšave so nemška letala včeraj ponovno večkrat bombardirala Varšavo. Pri tem je bilo ubitih 60 oseb in porušeno mnogo poslopij. Vojaški objekti so ostali nepoškodovani. Poznanska poljska armada je na prodiranju proti Kutnu porazila dve nemški diviziji in zajela mnogo ujetnikov. S prednjimi stražami armade južno od Modlina je že prišla v stik.

Varšava, 15. sept. e. Pri zadnjem bombardiranju nemških bombnikov je Varšava odbila napad in sestrelila 8 letal. Prav tako je bil odbit tudi napad sovražnih tankov, pri čemer je bil en tank zaign.

Petrolejski vreli v nemških rokah

Berlin, 15. sept. e. Današnja nemška poročila javljajo, da so Nemci zaseli poljske petrolejske vrele v Galiciji, in sicer Jaslo, Dobališ in Borislav. V zvezi s tem naglašajo nemški listi, da je na ta način vsa poljska produkcija nafte in mineralnih olj v njihovih rokah. Po nemških podatkih je znašala poljska produkcija v zadnjih dveh letih 600.000 ton nafte, kar predstavlja 6 odstotkov vse evropske produkcije. Od tega je odšlo 100.000 ton na bencin, 140.000 na petrolej, 57.000 ton na nafto in razna mineralna olja, 48.000 ton na pridobitev raznih zemeljskih plinov itd. Nemci upajo, da bodo mogli to kapaciteto še povečati.

Poljsko zlato gre v Rumunijo

Bukarešta, 15. sept. e. Potrjujejo se vesti, da sta poljski finančni minister in direktor poljske narodne banke v spremstvu višjih uradnikov prispela v Černovico, da se pogajata z rumunsko vlado o možnosti, da se zlato rezervne poljske emi-

sijske banke prepeljejo v Rumunijo. Vse kaže, da se poljsko zlato že nahaja blizu rumunske meje. Ne ve se še, kakšno stališče bo zavzela rumunska vlada. Nekateri so mnenja, da bi moglo to pomeniti kršitev rumunske nevtralnosti.

Taborišča za poljske begunce v Rumuniji

Bukarešta, 15. sept. e. Rumunska vlada je izdala uredbu za zgraditev taborišč za poljske begunce.

Bukarešta, 15. sept. c. Število begunciev iz Poljske v Rumunijo stalno narašča. Ru-

munska vlada je zaradi tega ojačila vojaške garnizije v Bukovini.

Slovaški demanti

Bratislava, 15. sept. e. V inozemstvu so bile razširjene vesti, da je brigada slovaških vojakov prestopila na poljsko stran in da je vrhovni poveljnik slovaških letalskih sil z več letali pobegnil na Poljsko. Prav tako so bile razširjene vesti, da se je te dni slovaški polk, ki bi moral oditi na fronto, v Bratislavi uprl, da pa so upor krvavo zadušili. Slovaški tiskovni urad te vesti demantira.

Vpliv blokade na nevtralne države

Blagovni promet se bo moral docela preusmeriti

Kodaň, 15. sept. br. Tukajšnji mero-dajni krogi izjavljajo, da nemška proklamacija tihotapekega blaga ne bo imela nobenega vpliva na trgovinske odnose s Danske. Danska bo alej ko prej vzdrževala svoje gospodarske zveze z vsemi državami. To si je tudi izrecno izgovorila o priliki sklepanja nenapadnega pakta z Nemčijo. Tudi merodajni latiški krogi zagotavljajo, da bo Latviska brez ozira na nemške ukrepe nadaljevala svoje trgovinske odnose tako z Nemčijo, kakor z državami nasprotnega tabora. Blagovni promet z Anglijo bo šel odsej namesto po morju preko skandinavskih držav.

Washington, 15. sept. c. Zunanji minister Hull je izjavil, da ameriška vlada z ozirom na blokado v Evropi kot nevtralna država ne bo opustila nobene svoje pravice, utemeljene z mednarodnimi zakoni, in bo podzvela korake proti vsaki državi, ki bi ji skušala to pravico kratiti. Hull je dalje izjavil, da ni nič neobičajnega v tem, da angleške ladje ustavljajo ameriške ladje in jih preiskujejo.

Hag, 15. sept. j. Nizozemska vlada je preprovala izvoz avtomobilov, traktorjev, motorčkov in drugih vozil. V izjemnih primerih so potrebna posebna dovoljenja.

Bruselj, 15. sept. j. Belgijska vlada bo poslala v Berlin, London in Pariz stalne

gospodarske komitete, ki bodo sproti urejale sporna trgovinska vprašanja med temi državami in Belgijo.

Hag, 15. sept. j. Nizozemska letalska družba je pozvala svoja letala v nizozemski Indiji, naj ostanejo do nadaljnjega v Bataviji. Redno službo z nizozemsko Indijo in z Veliko Britanijo bo družba obnovila šele, ko bodo končana zadevna pogajanja s pariško in londonsko vlado.

Porast cen pšenice v Rumuniji

Bukarešta, 15. sept. c. Cena pšenice v Rumuniji je poskočila za 30%. Danes dosepe v Bukarešto poseben gospodarski poslanec nemške vlade, da se dogovori glede poljedelskih proizvodov in surovin, ki jih bo Rumunija dobavljala Nemčiji.

Medsebojna podpora Italije in Nemčije

Basel, 15. sept. c. Transitni promet med Nemčijo in Italijo preko Švice se je zadnje dni zelo povečal in znaša dnevno preko 2000 vagonov. Iz Italije vozijo v Nemčijo živila, iz Nemčije v Italijo pa predvsem premog.

Madžarska in odnošaji do sosedov

Ekspozice zunanjega ministra Csakyja

Budimpešta, 15. sept. e. Zunanji minister grof Csaky je včeraj podal ekspozice pred odborom za zunanje zadeve madžarskega parlamenta. Med drugim je izjavil:

Glede madžarsko-rumunskih odnošajev je potrebno za rešitev spornih vprašanj, da se ustvari povoljna atmosfera, in to čim prej. Madžarska vlada ni ničesar storila, kar bi oviralo dobre odnose med obema državama. Glede Jugoslavije so razmere mnogo lažje in obstoji želja, da se vsa sporna vprašanja rešijo v duhu pri-

jateljkih odnošajev, ki že obstojajo med obema državama. Potrebno je tudi, da podčrtam tople besede, s katerimi je kralj Boris orisal odnose med Bolgarijo in Madžarsko. Madžarska bo nadaljevala mirno in hladnokrvno politiko, ki jo je vodila že 20 let, dokler njeni življenjski interesi ne bodo ogroženi. Nikoli ne bo uporabila nasilja proti tujemu narodu, a v obrambo svojih pravic se bo branila do zadnjega moža, če bo to potrebno.

Amerika bo spremenila svoje stališče

Znatne preokret v ameriški javnosti v prilog revizije nevtralnostnega zakona

Washington, 15. sept. j. Tajnik predsednika Roosevelta Earley je izjavil novinarjem, da sta bili podmorniška akcija ter potopitev »Athenie« važen faktor, ki je vplival na to, da je predsednik tako hitro sklical kongres na izredno zasedanje.

Predsednik Roosevelt se je pred sklicanjem kongresa posvetoval telefonsko z voditelji posameznih strank in frakcij poslaneke zbornice in senata. Od njih je svedel, kakšno je sedanje razpoloženje posameznih poslancev in senatorjev in večine obeh domov. Iz teh razgovorov je Roosevelt pomnil, da je večina kongresa od zadnjega zasedanja pod vplivom najnovejših dogodkov v Evropi temeljito spremenila svoje stališče v nevtralnostnem vprašanju. Predsednik Roosevelt, pravi uradni komunikacije, se je pred svojo odločitvijo posvetoval tudi s predsednikom svejetskega oboroževalnega odbora Zedinjenih držav Baruchom in s podpredsednikom tega odbora, ki sta oba zagovarjala izpremembo nevtralnostnega zakona in ukinitve embarga na izvoz orožja in municije v Veliko Britanijo in Francijo iz važnih narodnoobrambenih in nučnih gospodarskih interesov.

Washington, 15. septembra. AA. Havas: Izredno zasedanje kongresa, ki se začne 21. septembra, bo imelo, kakor sodijo, iste posledice kakor pred 20 leti takratno zasedanje kongresa, ki je preprečilo, da bi

USA stopilo v Društvo narodov. Edino vprašanje, ki bo na dnevnem redu, bo vprašanje revizije nevtralnostnega zakona, zlasti ukinitve klavzule o pošiljanju orožja vojaškim se strankam. Vsi komentari naglašajo, da bo to zasedanje kongresa velikanskega pomena za razvoj dogodkov v Evropi in da se vsi Američani zavedajo, da je stvar sicer popolnoma njihova npranja zadeva, pri tem pa vendarle ne gre pozabiti, da bodo debate v kongresu imele velik psihološki učinek na neposredni po-tek vojne.

Washington, 15. sept. c. Senator Borah je imel sinoči govor preko ameriških radijskih postaj. Zavzel se je odločno proti odpravi sedanjega nevtralnostnega zakona.

Washington, 15. sept. c. Na izrednem zasedanju kongresa bo vlada predložila v odobritev dodatne kredite za narodno obrambo v višini 100 do 200 milijonov dolarjev.

Kaker leta 1916...

Rim, 15. sept. e. Včerajšnji »Messaggero« objavlja obširno poročilo svojega dopisnika iz New Yorka. Italijanski novinar precej odkrito napoveduje, da se politika Zedinjenih držav nasproti zapadnim drža-

Nadaljevanje na 2. strani

Nadaljevanje s 1. strani

viša podobno, kakor leta 1916. Z opažati močan pokret, ki se ved-širi, da se opusti politika izolacije. V pogledu je nedavni prenos franco- in angleškega zlata v Ameriko napravil zelo globok vtis ne samo na Wall-streetu, temveč tudi na vse javno mnenje.

Ameriške dobave evropskim državam

Mexico, 15. sept. br. Razne evropske države so naročile v Mehiki ogromne količine nafte. Da bi lahko zadostili vsem naročilom, je predsednik Cardenas odredil na 10 mestih nova vrtnja vrlecev.

Buenos Aires, 15. sept. br. Ministrstvo za narodno gospodarstvo je izdalo dovoljenje za izvoz 200.000 ton govejega mesa, ki sta ga naročili Anglija in Francija in sicer prva 170.000, druga pa 30.000 ton.

Daladier ima diktatorsko oblast

Curich, 15. sept. z. »Neue Zürcher Zeitung« karakterizira novo francosko vlado kot okrepitev Daladierove pozicije. Daladier je sedaj sdrušil v svoji roki štiri v sedanjem položaju najvažnejša ministrstva in je vse glavno delo vlade v njegovi kompetenci. V svoji pooblastitvi, ki jih ima vlada na osnovi pooblastilnega zakona, ima Daladier sedaj položaj pravega diktatorja. V tem pa vidijo francoski politični krogi tudi najboljšje jamstvo za to, da bo ostala Francija v svoji politiki čvrsta in neomajna.

Vojna vlada v Avstraliji

Canberra, 15. sept. c. Ministrski predsednik Menzies je sestavil danes vojni kabinet. Nadalje je sporočil, da bo takoj organizirana prostovoljska vojska 20.000 mož za obrambo Avstralije, kakor tudi v ekspedicijske svrhe. Vojni proračun za prihodnje leto bo povečan od 34 na 45 milijonov funtov (10 milijard dinarjev). Raslika bo pokrita s novimi davki.

Rumunji iz Francije se morajo vrniti

Bukarešta, 15. sept. c. Rumunska vlada je pozvala vse v Franciji živeče rumunske državljane, da se nemudoma vrnejo v domovino, ne glede na to, ali so dobili poziv ali ne.

Nemci napovedujejo ustanovitev samostojne ukrajinske republike

Po berlinskih vesteh se ogreva za ta načrt tudi Rusija — Kijevski radio hujska k uporu, da bi se na ta način čim prej zlomil odpor Poljakov

Riga, 15. sept. e. Kijevski radio je sročil objavil: V zapadni Galiciji se širi, kakor priznavajo Poljaki sami, vstaja Ukrajincev in Belorusov. Osem milijonov Ukrajincev in trije milijoni Belorusov so dolgo vrsto let živeli v težkih razmerah in so se smatrali zatirane s strani Poljakov. Nemška vojska, ki je prodrla na Poljsko, je dala pobudo našim rojakom, da vstanejo proti svojim zatiralcem in vzbudila njihovo nacionalno samozavest. Poljski kapitalisti in veleposelniki so Ukrajince in Belorusce sprejeli v brezpravno kolonijo. Sedaj je prišel čas, da tudi Ukrajinci in Belorusi nastopijo proti svojim zatiralcem.

Berlin, 15. sept. e. Moskvska »Pravda« objavlja uvodni članek, v katerem razpravlja o stanju ruske manjšine v Ukrajini. Službeni moskovski list zavzema ostro stališče proti Poljski in piše, da so Poljaki izvajali nasilje nad tem prebivalstvom v namenu, da ga raznarodajo. To je napotilo sovjetsko vlado do sklepa, da se bo sedaj brigala za svoje rojake na Poljskem in da bo porabila vsa sredstva, da se njih položaj olajša. Stališče v tem članku je zelo ostro in bi se lahko iz njega izvajali sklepi, ki bodo v najkrajšem času lahko potrjeni.

V nemških pristojnih krogih je bilo pisanje moskovske »Pravde« sprejeto z neprivolnim zadovoljstvom. Ob tej priliki listi tudi objavljajo, da je pri zaključku brest-litovskega miru Nemčija določila Poljski meje na zapadu samo nekaj kilometrov od

Brestlitovska, nikakor pa ne tako globoko na rusko ozemlje.

Bukarešta, 15. sept. e. V rumunskih političnih krogih se živahno razpravlja o možnosti, da bo Nemčija v kratkem po zavzetju poljske Ukrajine ustanovila ukrajinsko republiko. Na ta način bi spet nastala ukrajinska država, ki je obstajala še leta 1919 o priliki pogajanj s Sovjetsko Rusijo. Ta država je obstajala le kratke čase. Zadnja leta pa je bila v Berlinu med ukrajinskimi nacionalisti osnovana revolucionarna organizacija, ki se je zavzemala za ustanovitev nove države. Kakor znano, se niso Ukrajinci nikoli razumeli s Poljaki in so se stalno borili za avtonomijo Ukrajine.

portugalskim pristaniščem Makao in Kantonom pristajanje v Kantonu.

Rim, 15. sept. c. Tri japonske misije, gospodarska, vojaška in mornariška, ki so se mudile dalje časa v Italiji, so preko Londona odpotovala nazaj na Japonsko. Gospodarska misija ostane v Londonu dalj časa.

Vojna na morju

London, 15. sept. c. Pri torpediranju ladje »Vancouver City« so izgubili življenje trije člani posadke. Ob irski obali je nemška podmornica večerj potopila tudi angleško ladjo »British Influence«. Tretji parnik je bil potopljen ob škotski obali. Dva nadaljnja parnika, ki sta bila na poti iz Anglije na Škotsko, sta bila napadena od nemških podmornic, pa so spremljevalne ladje napad odbile.

Beložnica

Danes: Petek, 15. septembra katoličani: Marija sedem žalosti, Nikomed DANASJNE PRIREDITVE
Kino Matica: Robin Hood
Kino Sloga: General Ling
Kino Union: Ona hoče — on pa noče
Kino Most: »Vragi neba« in »V vrtincu greha«

DEŽURNE LEKARNE
Danes: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 43, Trnava; dr. Mestni trg 4, Ustar, Selenburgova ulica 7.

Škofjeloški muzej se izpopolnjuje

Škofja Loka, 14. septembra
Vseletni predsednik prof. dr. Pavel Blažnik, škofjeloški rojak je otvoril večerj ob 20. v mestni posvečevalnici redno letno skupščino Muzejskega društva, ki se je zapletla kljub kratkemu obsevu nad vse čvrsto v dogajanje našega okolja. Skupščina je bila predvsem torišče, ki se je na njem ob navzočnosti prijateljev škofjeloškega muzeja ponovno in v podrobnejši razpravi kaj je treba pokreniti, da bo loški muzej res ono in v tistem obsegu, kakor želi biti. Predsednik MD je predvsem naglašal da je za pospešeno stremenje popolnoma uspešno. Napor za otvorenje muzeja so bili kronali s njegovo otvoritvijo. Ni manj tehten napredek je bil storižen z ureditvijo predmetov, ki predstavljajo danes zbirko skoro 1000 komadov, ne smemo pa prezreti, da dobiva muzej svoje mesto tudi z znanstvenega vidika. Delavilnosti nastavnika meščanske šole g. Ivana Grušna, ki je ustvaril relief škofjeloškega ozemlja in semljevit loškega gospodarstva, izredni privlačnosti muzeja, pa gre še posebno priznati.

Sprito velike dejavnosti MD je naravno, da je bilo tudi tajništvo obilo zaposleno. O poslih na tem področju je govoril sreski loški nadzornik g. Ivan Kržnik, ki je podal pregledno sliko tajniških poslov, ki so se sukali predvsem v dopisovanju s rodbinami, ki posedujejo starinske predmete, največ dela pa je dala vnanja organizacija ob otvoritvi muzeja. Poročeval izreka svojo zahvalo naklonjenosti tistih, ki je dobrohotno podprl vsi stvar, v ostalem pa omenja uspeh prvi loški večer, kulturno prireditve, ki naj bi našla vsekarer še mnogo naslednje. Blagajna MD je bila v večini rokah knjigovodnje g. Franca Cerarja, ki je razčisti do potankosti ne baš majhno poslovanje blagajne, ki je imela 19.774,25 prometa. Škofski svetnik g. prof. Franc Planina, društveni gospodar, pa je navajal zbirko MD v številčni razporejenosti. Povedal je med drugim da ima razstavljenih loški muzej točno 915 predmetov, kar pa ne znači vse zbirke. Svoje najlepše priznanje izreka do bročnikom vseh oblik, ki so bili muzeju postrežljivi boji in božice.

Fo razrešniki blagajniku in vsemu odboru so bile volitve. MD vodi dr. Pavel Blažnik, v odbor je stopil g. Ivan Grum, nekotično se je rekonstruiral revizijski odbor. Novi odbor bo s nespremenjeno zbiravo nadaljeval lepo kulturno delo.

Borzna poročila.

Curich, 15. septembra. Paris 973, London 17, New York 444, Bruselj 7567, Amsterdam 225. Ostali tečajni se gotirajo.

V Bosni se pogrezajo cele vasi

Ogromna gmetna škoda, ki jo povzroča vsedanje zemlje nad premehovnimi rovi

Is Zenica poročajo, da že več let propadajo v bližnjih vasi Stranjani, Kozarci in Podbrežje celi deli polja in njiv, kmetke hiše in gospodarske zgradbe pa se rušijo. Podobno kakor v našem Trboveljskem revirju, se tudi v okolici Zenice vsedajo zemeljske plasti v predelih, kjer kopljejo pod zemljo rove in jake v tamošnjem promogoku.

Vasi Kozarci, Podbrežje in Stranjani, ki leže zapadno od Zenice, imajo najboljša zemljišča v vsem srezu. Tu prebivajo zaradi tega imovitejši kmetje in posestniki, ki so zgradili svoje hiše in gospodarska poslopja s kamenjem in opeko. Že več let pa, odkar je zenški premehovnik razširil svoje rove pod temi vasi, vasi propadajo. Na nekaterih krajih se zemlja vdira nad podzemljskimi rovi. Premikajo pa se zemeljske plasti na celotnem področju premehovnika. Zidovi hiš in gospodarskih poslopjij dobe razpoke in čeprav se posestniki trudijo, da bi škodo popravili in podpirajo hiše s tramovi in zasilnim zidovjem, vendar doslej niso mogli rešiti še nobene hiše, ki je pričela razpadati. Lani je izginila vprico

pastirjev krava v usad, ki je nenadoma nastal sredi pašnika.

V vsej okolici v prizadetem ozemlju so se posušili studenci in potoki, tako da morajo kmetje dobivati vodo iz studencev, ki so 20 km oddaljeni od vasi. Samo zaradi velike previdnosti in čuječnosti posestnikov razpadanje zgradb doslej ni zahtevalo tudi človeških žrtev, ogromna pa je gmetna škoda, ki jo prizadeti trpe. Številne hiše in gospodarska poslopja v prizadetih vajah so neuporabne, uničena pa so tudi osušena in razrita polja.

Na pritožbe oškodovanih posestnikov in kmetov so lastniki rudnika začeli odkupovati ogrožena zemljišča. V vasi Stranjani je uprava rudnika kupila že celotno prizadeto zemljišče. V tej vasi so posestniki lahko sprejeli ponudene jim odškodnine in kupnine za svoja zemljišča, ker prebivajo v vasi samo naseljenci, ki so pred 40 leti dobili zemljišče zastoj. Posestnikom v Kozarcih in Podbrežju pa nudi uprava rudnika tako nizke cene za zemljišče, da se posestniki ne morejo odločiti za prodajo.

Iz Trbovelj

— Vse hišne posestnike davkoplačevalce opozarjamo, da je občinska uprava sprejela od pristojne davčne uprave plačilne naloge za zgradarino za leto 1939. Pozivajo se vsi hišni posestniki davkoplačevalci, da prevzamejo plačilne naloge za leto 1939 v policijskem oddelku tukajšnje občine med uradnimi urami, da ne bodo deležni kazenskih posledic.

Obveščamo trboveljske čebelarje, da bo podružnica Slovenskega čebelarstva društva v Trbovljah priredila člansko zborovanje s čebelariskim predavanjem v nedeljo 17. t. m. ob 9. dopoldne pri čebelnjaku g. Mirka Sušnika, učitelja v Trbovljah. Čebelarstvo ki je pri nas šele na razvojni stopnji, zasluži po svoji veliki gospodarski važnosti vso pažnjo prebivalstva, zlasti pa kmetov in posestnikov.

Čitajte

n a r o č a j t e
»Slovenski Narod«!

Ozpod sita

»Ispod sita« smo zadnjič objavili pritožbo, »da se bo zganil kdo in načel vprašanje preskrbe Ljubljane s sadjem po takih cenah, da bi si ga mogli privoščiti tudi revni ljudje«. Ugotovili smo tudi, da »to važno vprašanje spi, kakor da sploh ni vredno govoriti o njem«.

O tem vprašanju smo dobili z mestnega magistrata naslednje pojasnilo:
Tržni urad skuša vplivati na cene s smotrno razdelitvijo tržnih prostorov in prodajalcev. Tako so na trgu dolge vrste kmečkih prodajalcev, ki nudijo blago po nižjih ali vsaj konkurenčnih cenah. Kdor želi kupiti cenejša blaga, si ga lahko kupi pri kmečkih prodajalcih, ki imajo letos na trgu zelo mnogo blaga. Gospodinjje zelo radi kupujejo pri belokranjskih prodajalcih, ki z nižjimi cenami močno konkurirajo branjevcem.

Opozoriti je pa treba tudi na razne akcije, ki tudi prav znatno znižujejo cene blaga na trgu. Tako je na pr. lani ob času grozdne tedna, ki ga je priredila Zveza gospodinj s pomočjo mestne občine Ljubljanske, ki je popustila trošarino na grozdje, padla cena grozdi na 3 do 4 din in si ga je lahko vsak privoščil po tej zmerni ceni. Sedaj je ljubljanski žilvski trg spet v znamenju češpljevega tedna, ki ga je priredila mestna občina Ljubljanska sama, ko je za ves teden od 13. do 20. t. m. oprostil češplje in slive trošarine. Kakor smo že prve dni češpljevega tedna videli, so zaradi tega popusta pripeljali producenti toliko dobrih in zdravih sliv in češplj na ljubljanski trg, kakor še nikdar poprej. Ze prvi dan češpljevega tedna minulo sredo je bila taka množina sliv in češplj na trgu, da je za precej nad 100% presegla količine doslej v posameznih dneh na trg pripeljanih češplj. Tako se bodo naše gospodinj lahko po zmerni ceni založile s češpljami za vkuhanje, saj bo velika konkurenca pritisnila cene do skrajnosti navzdol.

Velike razlike v cenah pa nastanejo tudi zato, ker so ljubljanski prodajalci razen kmečkih navezani skoraj izključno na dobavitelje sadja in zelenjave izven Slovenije, zlasti pa na dobavitelje iz Bosne in Banata. Zaradi tega so v cenah vrčunani tudi visoki prevozni stroški, ki končno ceno močno zvišajo. Najno bi bilo potrebno, da bi slovenske gospodarske organizacije in institucije dosegle, da bi slovenski proizvozniki svoje pridelke usmerili na ljubljanski trg. S tem bi odpadli dražji prevozni stroški iz oddaljenih pokrajin, zaslužek bi pa obdržal slovenski kmet. A tudi v tem pogledu je mestni tržni urad napravil več kakor svojo dolžnost, saj je ugodnost češpljevega tedna po dnevnih in tudi po tednih obvestil producente češplj vse naše banovine.

V splošnem pa na našem žilvskem trgu vendar ne more biti tako hudo, kakor je naslikano »Ispod sita«, saj v isti številki čitamo v poročilu z ljubljanskega žilvskega trga: »V splošnem smo lahko zadovoljni s cenami in izbiro blaga na trgu«.

Pomlajevalna afera dr. Uzelca

V Novem Sadu se je ponovno začela sodna razprava zoper »našega Voronova«

Pred okrožnim sodiščem v Novem Sadu se je večerj moral ponovno zagovarjati kirurg dr. Slavko Uzelac iz Novega Sada in beograjski zdravnik dr. ePter Kolesnik zaradi pomlajevalne operacije, ki je vzbudila svojčas po vsej državi največjo senzacijo. Kajti ob tej priliki se je prvič zgodilo v Jugoslaviji, da je zdravnik pomladil starca z žlezami mladega, zdravega človeka. Operacijo je izvršil pred tremi leti v svojem sanatoriju v Novem Sadu dr. Uzelac ob asistenci dr. Kolesnika.

Neki starejši gospod iz Beograda, čigar ime je še danes neznano, je obiskal dr. Uzelca v Novem Sadu in ga prosil, naj ga pomladi. Dr. Uzelac je začel iskati mladitve, ki bi svoje žleze prodal, da bi zdravnik z njimi pomladil svojega pacienta. Dr. Uzelac je našel najprvo kolporterja Jovanovića, a po zdravniškem pregledu se mladi kolporter zdravniku ni zdel primeren za izvršitev operacije. Kolporter je priporočil zdravniku 20-letnega Rada Marića iz Novega Sada. Mariću je zdravnik ponudil 3000 din. Fant je pristal in dr. Uzelac je operacijo izvršil.

Nekaj dni nato so vsi naši listi, pa tudi vsi večji inozemski listi poročali o tej ope-

raciji kot o veliki senzaciji. Državno tožilstvo pa se je tudi začelo zanimati za operacijo in je naperilo proti njemu obtožbo, ker je zagrešil zločin po § 179 — 1 k. z. Z operacijo je bil odstranjen del glandularnega tkiva z desne spolne žleze, s čimer je bila Marićeva sposobnost zmanjšana. Obtožena zdravnika sta se zagovarjala, da Marićeva zdravje z operacijo ni bilo poškodovano. Dokazovala sta, da taka operacija nima večjih posledic za zdravje in sposobnost mladeniča kot na primer transfuzija krvi in alični operacijski posegi. Meseca januarja 1937 je sodišče oba zdravnika zaradi pomanjkanja dokazov o krivdi oprostil. Kasnejše sodišče je pa na podlagi izjave glavnega sanitetnega sveta zahtevalo obnovitev razprave proti dr. Uzelcu in dr. Kolesniku.

Na obnovljeni razpravi sta se zdravnika zagovarjala kakor na prvi razpravi. Dokazovala sta, da je operacija uspešna in da mladeničevo zdravje zaradi odstranitve tkiva ne trpi. Zastopnik operiranega Marića je zahteval 100.000 din odškodnine, ker je bila z operacijo zmanjšana telesna in duševna sposobnost Rada Marića. Sodišče bo v ponedeljek 18. t. m. razglasilo sodbo.

Preiskava zaradi umora v Blatu

Rejenec Ivan v preiskovalnem zaporu v Ljubljani

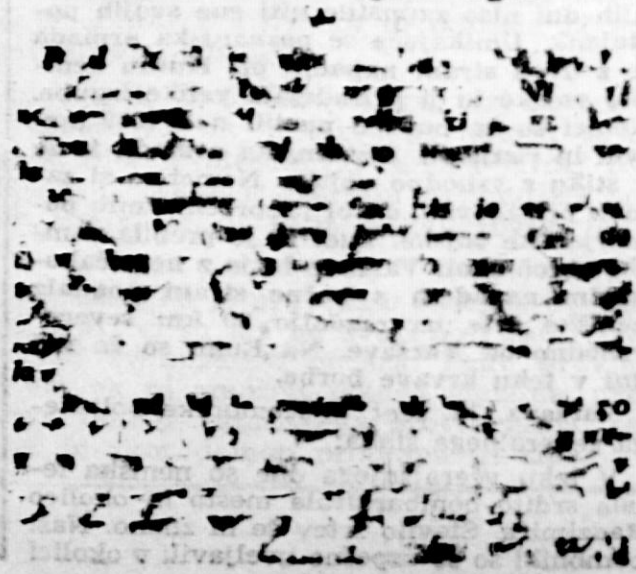
Ljubljana, 15. septembra
Grosupeljski orožniki so vse te dni od nedelje sem z vso vzorno vodili preiskavo v sadvi grosočnega dvojnega umora v Blatu. Pobegla morilca so zasledovali vse tudi orožniki, ki so prideleni drugim postajam, vendar brezuspešno. Zadnjič so ju videli v Dnem dolu pri Višnji gori, kjer sta izpirala krvavo obleko. Kam sta posej izginila je veliko vprašanje.

Kakor je pokazala preiskava, bi vedel največ povedati o morilcih rejenec umorjenih Nučičevih, 14-letni Ivan Uletič, ki so ga orožniki pridržali na postaji v Grosupljem do večerj in ga ves čas zasliševali. Uletič sprva ni maral veliko povedati in je govoril, da se je sam skril pred razbojniki. Kasneje je, kakor znano, povedal spet, da sta ga razbojnika kilocila po imenu in da jim je odprl vrata in jim celo svetil. Pripomnil je še, da sta mu morilca dala 2 din, pozneje pa je dejal, da sta ga nagradila s 7 din. Tudi je povedal, da je enega izmed tolovajev poznal in da se je zval Slavko, ki je nekoč služil pri Kovačevih.

Orožniki so si vedno beležili vse njegove izpovedi, ki jih je pa Uletič kasneje prekinjal in sploh ni maral odgovarjati na pomembnejša vprašanja. V preiskavi je tako nanekrat nastal zastoj. Uletič je ostal zatrt in ni kazal nikake razburjenosti.

Orožniki so bili kasneje res v dvomu, če dečko ni haluciniral, kajti iz prakse je znano, da na izpovedbe mladoletnikov ni kaj dati, slasti kadar so v pubertetni dobi. Navzlic temu pa je ostal Uletič glavna priča in vse kaže, da bi edino on utegnil povedati kaj več o strahovitim zločinu in zveržinih morilcih. Zagonetno je namreč to, da sta morilca pustila nedotaknjene, samo mladega rejenca, dočim sta zakoniti par umorila in gospodarstvo sestro pobila skoraj do smrti. Ako bi Uletič ne bil na njuni strani, bi se gotovo lotila tudi njega, ki jima je bil sprito svoje mladosti in okretnosti, če bi hotel priklicati pomoč, najnevarnejši.

Rejenca Ivana Uletiča so orožniki zaradi suma, da je vsaj neposredno sodeloval pri grosočnem zločinu, večerj odpeljali v Ljubljano, kjer so ga izročili v preiskovalne spore okrožnega sodišča. Proti Uletiču je odročena kazenska preiskava, ki je poverjena sodniku dr. Škutu.

DNEVNE VESTI

— **Proglas Srbskega kulturnega kluba.** Uprava Srbskega kulturnega kluba je včeraj objavila obširen proglas, v katerem poudarja, da mednarodni položaj zahteva, da se vsi rodoljubi vzdržujejo slihe notranje borbe in da vsa vprašanja motrijo s stališča varnosti in obrambe domovine. Zdi se, da je bolj važna ohranitev Jugoslavije, kot porazdeljevanje oblasti in ureditve javne izpostavitve političnih načel. Srbi se ne smejo niti za trenutek iznevesti svojemu velikemu nacionalnemu in državnemu poslanstvu. Zato morajo prenehati s vsimi partijskimi borbami in napadi. Srbom nalaga čas težke naloge, katere bo mogoče povoljno izpolniti samo s popolno disciplino, slogo in spoprijateljstvom. Obramba in napredek Jugoslavije zahteva, da složno sodelujejo vsi Srbi, Hrvati in Slovenci pri nacionalnem delu in opravičijo svojo dolžnost kot en sam moč z enakimi pravicami in tudi z enakimi dolžnostmi.

— **Tenor Gjorgjevič povabljen v Avstralijo.** Kot stalen gost na beograjski operi angažirani tenorist Dušan Gjorgjevič je sprejel ponudbo za 16tedensko gostovanje v Avstraliji. Odpotoval bo na turnejo prihodnje leto v maju. Tedensko bo zaslužil okrog 18.000 din.

— **Brezplačen prevoz na beograjski sejem poslanega blaga.** Pristojno ministrstvo je odobrilo brezplačen prevoz blaga vsem razstavljalcem, ki so poslali na odpočitni beograjski velesejem svoje blago. Razstavljalci morajo dokazati, da so poslali blago iz kateregakoli kraja Jugoslavije v Beograd v razstavljalne namene, in ne kot prodajno blago.

— **Pilotska šola Aerokluba v Beogradu** sprejema v jesenski tečaj srednješolce, jadralske stare od 18 do 23 let. Šola bo trajala 12 tednov. Natančnejše podatke daje Aeroklub, Beograd, Uzun Mirkova 4.

— **Tovarna celuloze v Bačru.** Iz Beograda poročajo, da bo podjetje "Celuloza" d. d. pričelo graditi v kratkem svojo drugo tovarno za celulozo in sicer v Bačru. Prvo tovarno celuloze je podjetje zgradilo v Drvaru. V načrtu pa ima še ustanovitve tretje tovarne celuloze in sicer v Zavidoviču.

— **Nova industrija kisika v Sarajevu.** Na Alipašinem mostu v Sarajevu bo prišla obratovati te dni nova industrija kisika. Katero je zgradilo slovensko podjetje Aga-Ruse.

— **Sokolska župa Ljubljana** sporoča svojim edincem, da ima v zalogi brošure »Zaščita prebivalstva v bodočih vojnah«, katere je izdal inž. Djordje Mandrin, asistent Univerze Karla Aleksandra I. Navodila z različnimi skicami so lahko razmnožena na 32 straneh močnega papirja pisarniškega formata. Brošure po 4 din komad oddaja župna pisarna na Taboru.

— **Komisar v zagrebški industrijski zbornici.** Minister za trgovino in industrijo je imenoval za komisarja v industrijski zbornici v Zagrebu banskega svetnika Odiča, ker je dosednji predsednik Arko podal ostavko. Komisar bo vodil zbornico do volitev novih zborničnih svetnikov.

— **Kupce iščejo na Angleškem.** Trdnjava v Sisku, ki je začela razpadati, lastniki že delj časa prodajajo, a kupcev v Jugoslaviji za zgodovinsko zgradbo ne morejo dobiti. Zato prodajajo zgodovinsko zgradbo s pomočjo inšerativ v večjih angleških listih. V inšerativnih ponudbah v angleških listih je opisana na kratko zgodovina trdnjave, na koncu pa se ponudba glasi: Kateri premožni Anglež ali ekscentrični Američan želi kupiti trdnjavo v Sisku s 50 tujih obdelovalne zemlje samo za 1.000 funtov oziroma 5.000 dolarjev? Verjetno je, da se bo našel premožni Anglež ali ekscentrični Američan, ki bo za tako nizko ceno kupil trdnjavo, kar bi nam seveda ne bilo posebno v čast. Take zgodovinske zgradbe bi morale postati last državnih ali samoupravnih oblasti.

— **Vpisovanje na Ekonomsko komercialni visoki šoli v Zagrebu** traja od 25. septembra do vključno 5. oktobra. Pri vpisu mora vsak študent predložiti originalne listine in sicer knjižni list, maturoizidno izpovedno srednje šole ali zrelostno izpovedno trgovske ali pomorske trgovske akademije, npravnostno pričevalno, ako je preteklo več kot 6 mesecev po prestopu šolanja, potrdilo davčne oblasti o višini neposrednih in drugih davkov staršev in štiri fotografije v velikosti 6 krat 9.

— **Milijonar — berač.** V Karlovcih je zadnje dni prosjačil od hiše do hiše razcapan berač, v katerem pa je neki stražnik slučajno spoznal bogatega posestnika iz neke vasi pri Karlovcu. Starec ima doma veliko premoženje in živi v izobilju. Njegovo premoženje cenijo na več kot milijon din. Včeraj na teden se je starec pojavil v Karlovcu kot berač. Pri zaščitni se je zagovarjal, da ga neka strast žene od hiše in mu vleva nabirati denar kot berač. Doma ima res vsega v izobilju, toda ima tudi sinove in kako bi mogel živeti, ako bi ga sinovi poznali od hiše.

— **Nevhite na Jadranu.** Zadnje dni nestano dežuje po vsem Primorju. Zaradi viharnege morja je bil ukinitven parniški promet ob dalmatinski obali. O divjanju neurja na Sušaku in na Reki smo že včeraj poročali. Škoda v teh krajih je mnogo večja, kakor se je prvotno domnevalo. Po poročilih meteorološke postaje na Sušaku je padlo zadnje dni povprečno 222 mm dežja, to je ogromna količina, ki je šestkrat večja od normalne količine padavin v teh krajih. Na Reki je strela ubila nekoga človeka v našem Primorju pa neurje ni zahtevalo človeških žrtev. Manjši požar je povzročila strela samo na Grobniku. Nevhita je divjala včeraj tudi nad Splitom. Največ dežja je padlo v Dubrovniku, in sicer 57 mm. Na severnem Jadranu in v Boki Kotorski se vedno dežuje. Nevhita z gromom in treskom je vznemirjala včeraj ponoči tudi prebivalstvo šibenika. Vse ulice v Šibeniku so bile preplavljene, voda je prodrla v mnoga kletna stanovanja in napravila znatno škodo. Poškodovane so bile telefonske in prijavne naprave. V nekaterih krajih v Primorju pa je bil dež brez nevhitne dobrodošle vinogradnikom.

— **Vlom v Roganjski Slatini.** V eni preteklih noči so vlomili poiskali plen v restavraciji Novi švicarij. Po polnoči so vdrl v obednico in otneli na škodo namernice. Ane Krepek 30 belih namiznih prtov, 22 serviet, 6 brisač, 28 komadov jedilnega pribora in okrog 70 komadov večjega pribora. Škoda znaša nad 2700 din. Za vlomilci manjka besenkrat vsaka sled.

— **Vlomilec Haco na Gorenjskem.** Zlo glasni vlomilec Anton Haco se je, kakor navajajo orožniki, pojavil spet na Gorenjskem. Kjer se je pred dnevi udeleževal v družbi še dveh pajdašev v Kamniku in okolici. Vlomil je pri trgovcu Francetu Klemenswengerju, naslednjo noč v gostilni Viktorja Prodana v Stanovcih, nato pa se v pisarno finančne kontrole v Kamniku. Tudi vrom v trgovino Mihaela Laha v Vrhnjoli je najbrže njegov delo. Haco je vlomil tudi v hišo gostilničarja in veleposelnika Jožeta Burgerja v Hrašah pri Smledniku, kjer je ukradel večjo količino žganja, cigarete, tobaka, jestvin in sesalno za kolo. Burger je oškodovan za okrog 1000 din. Haco in neki njegov pajdaš sta se pripeljala do Hraš s kolesi od Skarabne in sta počakala noči v bližnjem gozdu.

— **Naročniki „Slov. Naroda“ v Kozarjah in na Brezovici** bodo odslej prejeli „Slovenski Narod“ na dom po raznašalki. Novi naročniki se lahko naroče na „Slovenski Narod“ tudi pri raznašalki.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo večinoma oblačno, deževno vreme. Včeraj je deževalo v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu in na Rabu. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 26, v Sarajevu, Dubrovniku in Kumboru 25, na Visu 24, na Rabu 23, v Beogradu 20, v Ljubljani in Zagrebu 18, v Mariboru 17,6. Davi je kazal barometer v Ljubljani 754,3, temperatura je znašala 13,7.

— **Vpisovanje v drž. priznane enoletne trgovske učilnice »Christofor učni zavod«** — s pravico inavnosti — Ljubljana. Domobranska cesta 15 se vrši do konca tega tedna. Ker bo otvorjen še en oddelček. Prijave se sprejemajo vsak dan dopoldne in popoldne. Pojasnila in prospekti na razpolago. Zavod uživa odlične sloves po svojih učnih uspehih in prvotnem proforskem zboru. Vdolani in učenci zavoda te vrste v državi. Lastno moderno novo šolsko poslopje. Šolnina zmerna. (—)

— **Okrađen Nemer.** Med vožnjo po železnici proti Splitu je neznanec ukradel nemškemu državljanu drju Siegfriedu Ascheju velik rjav kovček z razno moško in žensko obleko in čevlji. Asche, ki je tatvino takoj prijavil oblasti, je oškodovan za okrog 3000 din. Na ukradenem kovčku so bile pripile vinjete hotela Grand iz Baske.

Iz Ljubljane

— **J Frano Stiplošek razstavlja.** V nedeljo 17. septembra bo po daljšem presledku odprl kolektivno umetnostno razstavo svojih del slikar Frano Stiplošek. Razstavil bo vsa pomembnejša dela poslednjih desetih let, zlasti olja in lesoreze. V Ljubitelje upodabljačje umetnosti opozarjamo na to izredno razstavo, ki ob odprtju od nedelje naprej vsak dan od 9. do 18. v Jakopičevem paviljonu.

— **Slovesnost** prestativne šentpeterskega vojnega spomenika v Ljubljani se bo začela v nedeljo 17. t. m. ob 9. uri. Pri proslavi sodeluje vojaška godba in pevski zbori šentpeterske in mošćanske župnije. Vabimo vse, da se slovesnosti udeležijo. S tem bodo pokazali, da znajo ceniti žrtve svetovne vojne prav v sedanjih težkih časih. Svoje otroke, katerih imena so vklesana na spomeniku pa vabimo, da okrase prenovljeni spomenik s cvetjem in da položijo spomeniku vence. Svečanost bo ob vsakem vremenu.

— **RESTAVRACIJA pri »KATRC«**

— **POD ROZNIKOM** se zopet dobe vsak petek, soboto in nedeljo domače krvavice, jetrnice in pečenice ter vsa druga mrzla in gorka jedila po izbiri. Točijo se prvovrstna vina. Se priporočata KATRA IN TONE PRIMOŽIĆ. Telefon 36-77.

— **J Knjižnica delavske zbornice** v Ljubljani je v letošnjem prvem polletju izposodila 29.576 knjig, od teh 14.554 slovenskih, 747 srbskih in hrvaških, 13.076 nemških in 299 francoskih, angleških in drugih knjig. Na novo se je vpisalo 275 članov. (Vpisnina znaša samo 2 din).

— **J Prestojalnja gasilstva četa Ljubljana** na Barje priredi v nedeljo 17. sept. veliko javno tombolo združeno z veliko vrtno veselico poleg gasiliske doma na Barju. Glavni dobiček: motorno kolo, več koles in še druge krasne tombole. Za obilni poset se priporoča urava.

— **J Izrabite ugodno priliko,** ki se vam nudi ter si pravčasno zagotovite sedež ki vam najbolj prija za 38 dramskih opernih in operetnih predstav. Za 6 din lahko poselite predstavo na dobrem ameriškem seču, izvrstno vidite in slišite. Prijave za abonma sprejemajo dopoldne in popoldne v večji dramskega gledališča do vsteviš 16. t. m.

— **J Sprememba voznega reda šentpeterske proge ostane železnice.** Zaradi zadetka šolskega leta je uprava cestne železnice prilagodila obratovanje potemam in bo zato proga št. 1 od nedelje 17. t. m. do nadaljnjega obratovala takole: Samo ob rednih dnevnih jutrajši do 8. ure 30 minut bo redni dnevni šestminutni promet iz št. Vida do Ajdovšine. Vsakih 6 minut bodo z Ajdovšine vozili vozovi do šiške samo od 11. ure 30 minut do 14. ure 45 minut. Iz št. Vid in nazaj bodo vozovi vozili samo vsakih 12 minut. Za šiškarje bo šestminutni promet od 12. do 13. ure po potrebi omejen z rezervnimi vozovi, ki bodo obratovali od Gradišča do šiške. Ob nedeljah in praznikih bo ta proga obratovala ves dan med št. Vidom in Ajdovšino tako da bo 6 minutni promet do šiške, 12 minutni promet pa v št. Vid. Nočni promet ostane nespremenjen.

— **Da vas ne bodo pozimi BOLELE NOGE,** ki so ves dan tesno zaprte v obutvi, uporabljajte že zdaj za njih nego originalni SANOPED. Zahtevajte ga v lekarnah, drogerijah, parfumerijah. Vročice po 2 in 3 din.

— **J S svetilko v roki je škval pravice.** Delavec Ivan Gauder je prišel ponoči, namo hise na Gospodarski cesti, ki jo prenavlja stavbno podjetje Miroslava Zupana. Ker je Gauder brez posla in je bil popolnoma brez belica, je brž skočil in ukradel s stavbine odra 50 din vredno svetilko, ki je bila nameščena tam kot svatilno znamenje. Z gorečo svetilko je odkorakal proti Celovški cesti iskati pravico, ki jo je tudi našel v osebi stražnika. Gauder je priznal, da je nameraval svetilko prodati, dejal pa je, da jo je ukradel v pijanosti.

ALŽIR

NAJLEPŠI FILM VELIKE ROMANTICNE LJUBEZNI — FILM, V KATEREM BOSTE VIDELI V EDINSTVENO LEPIH VLOGAH CHARLESA BOYERA, HEDDY LAMARE IN SIGRID GURIE

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

najpopularnejša francoska v duhoviti veseloligri

KINO UNION — Tel. 22-21

DANIELLE DARRIEUX ONA HOČE — ON PA NOČE...

Dve uri zabave in duševnega razvedrila

Danes zadnjikrat!

Danes poslednjič!

Napeta filmska drama iz poprišča banditov in tihotapcev na Daljnem vzhodu. — Kino Sloga, tel. 27-30, ob 16., 19. in 21.

GENERAL LING

Danes ob 16., 19. in 21. uri

Legendarni junak najburnejše preteklosti svetovne zgodovine.

Tehnikolor film

Errol Flynn, Olivia de Havilland. Režija: Mih. Kertész. — KINO MATICA, tel. 21-24

ROBIN HOOD

lago novim interesom. Posamezni sedeži v ložah se v tej sezoni abonentom ne bodo oddajali. Abonma se lahko vplačuje tudi v šestih mesečnih obrokih, prvi obrok pri vpisu.

— **Vpisovanje v glasbeno šolo Glasbene Matice v Celju** se še nadaljuje do preklica. Danes se je pričel redni pouk. Zamudniki se lahko kljub temu še naknadno vpišejo.

— **Društvo »Soča«** v Celju bo priredilo v nedeljo 17. t. m. izlet na Lisco. Izlet bo ob vsakem vremenu. Odhod iz Celja z jutrnjim vlakom ob 6.56 do postaje Breg. odhoder je poldrugo uro hoje na vrh Lisce.

— **Napad in nesreča.** V torek se je 32-letni dninar Štefan Plavčak iz Rogatica spril pri Lehnem blizu Rogatica s posestnikovo sinom Francetom Gobcem. V razburjenosti je pograbil Gobec koso, udaril z njo Plavčaka po glavi in ga močno poškodoval. V sredo se je ponesrečil 16letni hlapec Josip Repar z Ostrožnega pri Celju. Pri stiskanju sadija ga je zgrabila stiskalnica za levo roko in mu zmečkala prste. Poškodovanca se zdravita v celjski bolnici.

— **Knjižnica Delavske zbornice v Celju** bo začela posloovati te jesen, tako da bodo imela tri glavna naša mesta svoje delavske knjižnice, ki širijo prosveto med najširše plasti našega delovnega ljudstva.

Šolstvo

Danes je začel dan vpisovanja na srednjo glasbeno šolo (drž. konservatorij) v Ljubljani. Gojenci se sprejemajo v zavodovne pisarne od 9.—12. in od 15.—17. ure. Vsi gojenci naj pridejo v ponedeljek 18. t. m. ob pol 15. uri pop. v Hubadovo pevsko dvorano poslopja Glasbene Matice v Gosposki ulici k doletitvi k posameznim profesorjem in določitvi urnika. Redni pouk v vseh letnikih in oddelkih srednje glasbene šole se bo začel v torek 19. t. m. Mladini je za splošno izobrazbo tudi glasbeni pouk nujno potreben. Najboljša glasbena šola v Ljubljani je šola Glasbene Matice, na kateri se poučuje klavir, violina, petje ter vsi instrumentalni in teoretični predmeti. Gojenci za glasbeno šolo se še vedno sprejemajo v Matični pisarni.

Iz škofoje Loke

— **Oj leti slavi Sokole,** film neobičajnih lepot in privlačnosti se je predvajal tudi v škofojškem Sokolskem domu z največjim uspehom. Dva večera so si ogledali trak odrasli, posebna predstava pa je bila za šolsko mladino, ki je napolnila dvorano do zadnjega kotička. Predvajanje filma je naletele na učinkovito odobravanje vseh gledalcev, ki so odštevajući spremljali slike na platnu. Zanimanje je bilo toliko večje, ker so bili posnetki iz blejskega trikotja, tedaj kraja, ki je našim ljudem bližji. Podobni kulturni filmi naj bi se večkrat našli svoja tuda pri nas, saj močno služijo povzdigi domovinske ljubezni.

Iz Kranja

— **Nova afera s poneverbami.** Komaj se je polegle govorice o večjih poneverbah pri znani kranjski veletrgovini z železnico ki je last šestih uglednih kranjskih gospodarstvenikov, imamo že zopet dnevni redno novo sorodno afero, ki se je dogajala v neki tukajšnji galanterijski veletrgovini, kjer je baje blagajničarka vpisovala v svoj dnevnik manjše voate, kakor so bile na kontrolnih listih in tako oškodovala omenjeno podjetje v treh mesecih kar za 16.000 din. Policijski organi so namreč na stanovanju osumljenke odkrili 16.000 dinarjev gotovine in raznega galanterijskega blaga v vrednosti 1.700 dinarjev, kar predstavlja sedaj vsi podjetju prizadejano škodo. Če je imela blagajničarka kar prihranjenega lastnega denarja se ni ugotovilo. Nikakor ne moremo zagovarjati brezvestnežev, ki si z vsimi mogočimi mahinacijami skušajo prilažati tuje premoženje, ugotavljamo pa, da precejšen odstotek takih in podobnih poneverb ter tatvin sloni na mizernih plačah nameštencev in nameštenc in na skrajni kaznivem izrabljanju delovnih sil, ki so zaradi preoblene ponudbe na delovnem trgu priprljene sprejeti ponujene službe za vsak denar. Neštevilne delavske in nameštenske pravde zaradi nadur in drugih zakonito predpisanih davkov dovolj jasno izpričujejo, da se mora dati delojemalcu, kar je njegovega in da je dostojno plačan uslužbenec, a prav redkimi sramotnimi izjemami, pošten in vesten sodelavec svojega gospodarja.

— **Ujete kapelnicke tožbe.** Budno oko vedno pozornega kapelnika v Kranju gostujočih pevce je nemsansko motilo dva kranjska veseljaka, ki sta zato sklenila, da se vsaj za nekaj časa, medtem tega strogega nadzorstva in si tako privoščita nekaj brezskrbnih uric v veselji družbi mladih deklet. Vse ostalo pove ovdaba, katero je prizadeji kapelnik oddal naslednje jutro pri tukajšnji policiji, in ki se glasi:

»V poslednji noči sta me imenovana gospoda s prijaznimi drugimi v moje nasobno stanovanje in s tem ogražala moje in moje kapele osebno varnost, ker mi je

tako v slučaju potrebe ali kakke nesreče bilo nemogoče priti iz stanovanja. Poleg tega sem pa videl, kako sta leta dva gospoda zlezla skozi okno v stanovanje ženskih članic moje kapele ter sta tako motila mir od 2. do 4. ure zjutraj.« — Kazna za tak zločin je lahko prav občutna, če sta pa zločinca oženjena, potem pa lahko pričakujemo — večletno pristno delavnico.

Avtomobilska nesreča

Sv. Peter v Sav. dol., 14. septembra

Ko je šel ob 11. uri iz šole 11-letni Peter Verdev, sin tukajšnjega mizararskega mojstra Antona Verdeva, je hotel prekorčiti cesto, a v tem trenutku je privozil nasproti osebni avto nekega italijanskega državljanca, sedaj že 9 let bivajočega v Romuniji. Avto je zadel z vso silo v fanta in ga podrl na tla.

Nezvestnega s počeno lobanjo je vsozaj g. Fr. Cimperšek (pred njegovo hibo se je nesreča dogodila) naložil na avto in ga odpeljal k zdravniku g. dr. Ločnikarju v Zalec. Dr. Ločnikar je po pregledu ponesrečenca odpeljal v bolnico v Celju. G. Cimperšek in lastnik avtomobila sta se odpeljala v Sv. Pavel pri Prebodu na orožniško postajo, od tam pa na kraj nesreče, da se ugotovi krivda.

Kakor se je ugotovilo, ne zadene vozača nobena krivda, vozil je po pravi strani in tudi ni prekorčal predpisane brzine. Stari naj pouče svoje otroke, naj hodijo po pravi strani, da se take nesreče v bodoče ne bodo ponavljale.

SPORT

Motociklistične dirke na Rašico

V nedeljo 17. t. m. bo agilni motoklub Hermes priredil II. gorsko motociklistično dirko na Rašico pri Ljubljani. Ob 14.30 se bo pričela ljuta borba, v kateri bo vsak skušal doseči s svojim motorjem najboljši čas. Poznani dirkači Blatnik, Derganc in mladi Simenc si že dolgo časa belijo glave, kako bi izpolnili svoje 100 cm stroje, da bi premagali večšega Fantinija, ki je v letošnjem letu v tej kategoriji odnesel vsa prva mesta. Hermežan Fuhar bo dal vse iz sebe, da potrdi svoje sposobnosti. Ta moč je zrasel v motoklubu Hermesu. Postal je dirkač takšnih kvalitiet, da si ga žele pridobiti v svoje vrste vsi motoklubji, zlasti si prizadeva to motoklub Ilirija. Toda on možato trdi, da Hermesu nikdar ne bo zapustil. Odlični dirkač Rosenwirth, ki je bil zmagovalce pri letošnji gorski dirki na Catež in ki si je lansko leto pri dirki na Ljubljanski grad priložil pokal ministrstva za vojsko, se bo potrudil, da obdrži svoje sloves. Ne bo se dal ugnati eden izmed najbrzejših naših dirkačev Kaucič. Nemogoče je prerokovati, kdo bo zmagovalce, kajti startali bodo tudi rutinirani dirkači Djordjevič, Hribnik, Kunaver, Križ, Mrak, Trobec in Pirnat, ki si je nabavil nov dirkalni stroj. Na startu se bo baje pojavil tudi Leo Ponikvar, ki obeta postati najnevarnejši tekmeč vsem navedenim. Pravijo, da Poljšakov BSA stroj tokrat ne bo nagajal. Veteran po letih, Grudnik, ki se pa na motorju obnaša drzno kot mladenič, bo dokazal kvaliteto motorjev Ardie. Ti in še mnogo drugih ljubljanskih dirkačev bodo branili čast ljubljanskega Hermesu.

Tudi sekcije Hermesu v Celju, Novem mestu, Trebnjem, Stični, Ribnici in na Vrhniki bodo poslane svoje najboljšie. Iz Celja bo startal simpatični in zaradi zmoglosti občudovanja vredni Toplak. Celjske barve bo poleg njega branil hrabri in drzni Cokan. Čuje se, da bo iz Celja prišla močna ekipa.

Vrhnika bo med drugimi poslala divjeje vozača Trobeca.

Kako vroče krvi so Dolenjci, bodo pokazali Lojze Zajc iz Stične, Jože Murn iz Novega mesta in Bulc iz Mirne. Agilni Hermežani iz Trebnjega, Rebernik, Tomič, Pavlin in Kladovšek, ti divji mušketirji, nikakor ne bodo dopustili, da bi smagel kdo drugi, ki ni Trebanec.

Najzanimivejši dogodek na tej dirki pa bo posebna točka, ko bodo dirkali tudi naše dame. Danes so časi takšni, da morajo junaštvo pokazati tudi ženske. Zmagovalka v ženski kategoriji v dirki na Catež, Vrhnikovka iz Novega mesta je pokazala, da ima takšne vozaške sposobnosti, da se lahko meri z vsakim moškim. Tudi Plickova iz Novega mesta v ničemem ne zaostaja za njo. Ti dve pa ne bosta edini. Da so na Dolenjskem dirkale tudi ženske, se je razneslo po svetu. In za dirko na Rašico prihajajo prijave motoristinj iz vse Slovenije. Pričakovati se more, da bo v nedeljo dirkalo na Rašico najmanj 12 dam.

Velikanska bo ta hermežanska priveditev! Vsi se na bližnji Ljubljana, start bo v Srednjih Gornjalah, Ljilja pa na Rašici. Tam bo v nedeljo zbran evet naše sportne mladine, tam bo revija sportnih in turnih motorjev, tja je v nedeljo izlet vsega sportnega občinstva.

S poti v švico

Nemški Tirol

Na cesti Marije Terezije v Inomostu stoji še vedno spomenik na visokem stebri, baročni dvor z svojo rumeno baročno fasado se tudi ni spremenil. Kakor vedno hodijo redki gospodje v kratkih irnastih hlačah, dame pa v dečvah. Se vedno se pije pivo in še vedno se ponoči leskečejo razsvetljeni hoteli v višinah naše Kredarice po obronkih alpskega venca severno in južno Inomosta. Vse to je ostalo; zdi se pa, da so se bodri Tirolci navzeli berlinskega dialekta. Neprestano ti udarjajo na uho trdi, rezki konzonanti ruske govornice. Če indiskretno prisluskuješ, ujameš prav ostre kritike turistov, ki gredo na račun avstrijske »gemitilikeit« — pa tudi tirolske inteligence. Ima pa Inomost avtomobilskega prometa za vse tri jugoslovanske prestolnice skupaj, večinoma registrske številke iz Pruske, Sakske in Porenja.

Zgovornemu brivcu, ki me je zjutraj olepšaval, je »Jutro« v moji roki razvezalo jezik; po previdnem začetnem otpitvanju mi je potožilo, da pogreša Angleže in člane, ki so v prejšnjih letih napolnjevali poletni Inomost in so se prihajali brit zjutraj pa še zvečer, ko so se preoblačili. Pri zajtrku pa sem si pridobil zaupanje natakara, ki mi je povedal, da zasluži po 3-4 RM dnevno od napitnin (plače ne dobiva in hrano mora plačati). Na moje začudeno vprašanje, kako da mu pri tej množici tujcev primanjkuje za služku, pravi, da gostov ne more biti, ker ne dobi restavracija mesa za več kakor kakih 5 zrezkov, 10 porcij pečenke in 3 bržle.

Južni Tirol

Ko mi je uradnik italijanskega konzulata v Inomostu izstavil vizum za Bolcan, mi je vljudno in diskretno namignil, naj se ne zadržujem preko 48 ur v Južnem Tirolu — no, saj sem po časopisnih vestih čutil, da sem sploh dobil vizum in sem mu to obljubo rad dal. Zanimivo je, da velja tudi za Nemce iz rajha ista omejitev. Zvedel sem, da so pred menoj nekimi nemškimi turistom, ki za prestop italijanske meje ne rabijo vizuma, »odsodvevali«, da se peljejo preko Brennerja. Sicer pa tudi v samem Bolcanu nihče ne ve povedati pravega vzroka za to izolacijo Južnega Tirola. Zdi se, da ne drži popolnoma vest, da se imajo tukajšnji Nemci v določenem roku izseliti v druge pokrajine Italije — vsaj po tem ne, kar sem zvedel od bolcanskih Nemcev. Da, kolikor so kot bivši Avstrijci sedaj nemški državljani, se morajo izseliti v 3 mesecih — po nalogu nemške vlade. Nemci — italijanski državljani uradno ne vedo ničesar o deportaciji; pač se pa pri njih oglašajo posredovalci, ki jim ponujajo kupce za njihova posestva in podjetja.

Badenska

Valovito gričevje pokrito s sadovnjaki, malimi parcelami gozda, precej pitimi travniki, kmečkimi naselbinami skritimi med jablanami — nikjer tovarniškega dimnika, malo mest, to je tipična pokrajina južne Nemčije med Renom in Alpami. Sama mala posestva, nobenih gradov, ki bi kazali na veleposestvo. Ljudje niso lepi, obrabi brez izraza, rasti so majhne. Ne veš, ali bi jih štel med kmete ali med skromne meščane. Hiše so podobne našim malomeščanskim. Celo na kmetih vidiš redkokdaj konja, tudi goveje živine vidiš malo. Značilno je, da pekov pomočnik zjutraj raznaša kruh na motornem kolesu; motorizacija je ogromno napredovala. Ni pretirano, da se vozi na počitnice z vlakom res samo še prav malomeščanski sloj. Vse drugo z avtomobilom, ki ga ima že vsak količnik višji zasebni uradnik in seveda vsak zdravnik, odvetnik in trgovec.

Italija zvesta osi Rim-Berlin

Rim, 14. septembra. c. Znani bolonjski list »Il Resto del Carlino«, katerega zunanjepolitični mnenja se večkrat navajajo kot napol službene zaradi zvez, ki jih ima list z vodilnimi rimskimi krogi, piše v zvezi s sedanjim italijanskim stališčem med drugim: Italija je s svojo politiko nevtiralnosti zvesta politiki osi Rim-Berlin in ni izpremenila svoje zunanjepolitične opredelitve. Njeno sedanje zadržanje določajo mednarodne obveznosti. Mussolini je daljnoviden politik, ki ne izgublja z vidika ciljev italijanske zunanje politike. On računa z zmago Nemčije, s katero je Italija vezala svoje zahteve, ki ostanejo slej ko prej zabeležene z imeni: Tunis, Džibuti in Suez.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

Južna Nemčija

Poučen je bil razgovor z nekim malim nameščencem. Takole mi je pravil: Vsaka sprememba političnega sistema je izključena. Mi vemo, pri čem smo. Vsi imamo svojo službo in svojo plačo, s katero lahko izhajamo. Res so stvari ki jih nimamo v izobilju: maslo, kava, tobak, slanina. Pa kaj zato! Tu si lahko kaj odšepnemo. Zato nam pa stranka nudi pomoč v vsakem oziru; če smo brez službe, nam jo najde, če obolimo, se takoj pobriga za zdravnika in zdravila, če je žena na porodu, ji streže prostovoljna bolnišnica stranke, če imamo kako pravno zadevo, mi stoji pravni svetovalec stranke na razpolago. Zavarovan sem v slučaju bolezni in onemoglosti. Moji otroci so organizirani v stranki in jih ta preskrbi, ko bodo odrasli.

Za posedenje v krmah nimam časa; po službi sem zaposlen s službo v SA, s političnimi kurzi, vajami in N.F.V. (nac. soc. skrbstvo). Isto je z ženo in z otroki. ki so tudi do pozno v noč zaposleni v svojih organizacijah.

Mož je nameščencem mestne elektrarne v manjšem mestu, ima 6 razredov gimnazije.

Planine v jeseni

V jasnih in sončnih jesenskih dnevih je bivanje v gorah posebno doživljeno. Prijetna tišina vlada med skalami, visoko nad vrhovi plavajo beli oblaki, ki se zabujajo v vsejmirje. Koliko čarov nudi počitek na vrhu, ko je spodaj dolina bogato obložena z dozorelimi polji, v obsežnih gozdovih rumeni listje, sosedni vrhovi žare v jesenski luči prav posebno prikupno. Obetajo se nam še sončni jesenski dnevi, planince ima priliko, da izrabi lepe dneve v planinah. Oddih v planinah je sedaj tembolj priporočljiv, ker vojna razburja duhove Slovensko planinsko društvo opozarja planince, naj ne nasedajo raznim nesrečnim govoricam, da so naše planine sedaj nedostopne.

Pojdite v planine in sami se prepričajte, da to ni res. Povsod so pota dostopna, naše državne meje čuvajo granicari, katerim je treba pokazati legitimacijo in pot je prosta do meje. V triglavskem pokorju je sedaj najlepše vreme, dostop je najprikladnejši iz Aljažvega doma čez Prag ali op. Tomiškov pot. Dolina Triglavskih jezer ima bujno in pestro jesensko floro. Z Doma na Komni je edinstven pogled na Bohinjsko jezero. Pot na Ratitovec od Ratitovca do Malnarjeve ali Orožnevo koče na Črni prsti je prehodna na jugoslovanski strani.

V Kamniških planinah so vsa pota prosta: iz Kamniške Bistrice na Jermanova vrata, Planjavo, Brano, Skuto, Grinavce, Kokrško sedlo in vse ostale vrhove. Kravce vabi na svojo edinstveno razgledno točko Na Veliki Planini je mirno.

Karavanke ležijo ob jugoslovanski-nemški meji, planinci, ki bi hoteli obiskati tamkajšnje vrhove, naj se preje informirajo v društvu Planinci, ki posejajo Karavanke, naj se pokorijo predpisanih granicarjev, ki ne ovirajo poseta gozdnih planinskih predelov, ako ima planinec izkaznico v redu. Preskrbite si pred vzhodom v gore vsekakor informacije v društvu Planinske koče so še oskrbovane in sicer: do vključno 19. septembra 1939: Aleksandrova dom pod Triglavom, Češka koča pod Grinavcem, Vodnikova koča na Velem Polju, Staničeva koča Orožnava in Malnarjeva koča pod Črno Prstjo, Krekova koča na Ratitovcu, Koča pri Triglavskih jezerih, Erjavčeva koča na Vršču; do vključno 2. oktobra 1939: Aljažev dom v Vratih Triglavskih dom na Kredarici; do vključno 25. septembra 1939 stalno, nato do 30. oktobra ob nedeljah: Koča na Jermanovih Vratih, Čojzova koča na Kokrškem sedlu, Boh. jezeru, Dom na Komni, Dom v Kamniški Bistrici, Dom na Kravcu in Koča na Veliki Planini. Vse informacije o planinskih izletih in planinskih postojankah dobite v pisarni SPD Ljubljana, Aleksandrova cesta 4-I, telefon 40-56.

Rešilni zvonec

Med vlomilci so specialisti, ki imajo v času, ko so mestni prebivalci na počitnicah, svojo glavno »sezono«. Delo jim olajšujejo na žalost pogostoma s tem, da zapuščajo stanovanja v stanju, ki že na zunaj kaže, da ni nikogar doma. Takšno stanovanje je te dni obdelati vlomilec v Budimpešti. Ta pa ni vedel, da je bil lastnik namestiti svarilni zvonec, ki bi mogel v primeru potrebe priklicati hišnega upravitelja. Tako so vlomilca zasačili na delu že tedaj, ko se je mirno pripravljaj, da si najprvo vse prostore ogleda. Vtaknili so ga pod ključ.

Kaj se dogaja v vesoljstvu

Astronomi so ugotovili, da se spreminja hitrost svetlobe — Morda pa se počasneje vrti Zemlja?

Znanstvenike, zlasti fizike in astronome vznemirja v zadnjem času ugotovitev, da se spreminja hitrost svetlobe. Znanost je čudovito svetloste, ki sloni na kakih 10 stebrih in eden izmed teh stebrov je — hitrost svetlobe. Zaradi tega je razumljivo vznemirjanje v znanstvenem svetu, ki se je pričelo z ugotovitvami, da hitrost svetlobe ni stalna. Na doslej priznani in uveljavljeni številki o hitrosti svetlobe je zgradjen dober del moderne fizike in astronomije. Z dvomi o pravilnosti doslej veljavnih zakonov o hitrosti svetlobe se je začela svaleti celotna znanstvena stavba moderne fizike in astronomije.

Znano je, da znaša hitrost svetlobe po dosedanjih poizkuhih in računih

300.000 KM V SEKUNDI.

Od Meseca do Zemlje potrebuje svetloba eno tretjino sekunde. Pod pogojem, da je hitrost svetlobe stalna količina, izračunava astronomi vse najvažnejše odnose med nebesnimi telesi, saj je znano, da je hitrost svetlobe podlaga za astronomsko dolžinsko enoto, ki se imenuje svetlobno leto. Razdaljo nebesnih teles od naše Zemlje merijo astronomi s svetlobnimi leti. Zvezda, ki je oddaljena od naše Zemlje n. pr. štiri svetlobna leta, je oddaljena okoli 35 milijard kilometrov.

Svetlobna hitrost pa je temeljni činitelj tudi v teoretični fiziki, predvsem pa v Einsteinovi relativitetni teoriji. Doslej so znanstveniki brez dvoma uporabljali ugotovljeno hitrost svetlobe v vseh svojih raziskovanjih v vseh učbenih in znanstvenih študijah je znanstvenikom služila za izhodiščno točko podatek o 300.000 km na sekundo. Po najnovejših raziskovanjih pa hitrost svetlobe ni stalna količina. Ko bodo se z večjo gotovostjo potrdili dosedanje izsledke o spremembah hitrosti svetlobe, bo nujno nastala v fiziki in astronomiji

PRAVČATA REVOLUCIJA

Celo najmodernejša Einsteinova relativitetna teorija se bo morala v bistvenih točkah prilagoditi novemu izsledku.

Dvomi o stalnosti svetlobne hitrosti so se pričeli med znanstveniki, ki je l. 1849 francoski fizik Fizeau izmeril hitrost svetlobnih žarkov in ugotovil hitrost 315.300 km v sekundi. Francoski fizik Foucault je l. 1862 določil hitrost svetlobe z 298.000 v sekundi. Fiziki Cornu in Michelson ter Perrotin so tudi ugotovili hitrost svetlobe in vsak izmed njih je dobil drugačno številko, ki se je za več ali manj kilometrov v sekundi razlikovala od osrednje količine 300.000 km na sekundo. Nemška fizika Carolus in Mittelstädt sta l. 1832 javila znanstvenemu svetu, da sta natančno ugotovila hitrost svetlobe, ki znaša 299.778 km v sekundi. Zadnja raziskovanja o hitrosti svetlobe pa je opravil ameriški fizik Anderson, ki je določil hitrost svetlobe na 299.698 km v sekundi.

Različni rezultati pri raziskovanju svetlobne hitrosti znanstvenike sprva niso vznemirjali. Raziskovalci so uporabljali različne metode in računeli z različno natančnostjo. Za navadne račune v fiziki in astronomiji je zadostoval podatek o po-

vprečni svetlobni hitrosti 300.000 km na sekundo. Zadnja zelo natančna raziskovanja pa kažejo, da noben raziskovalec ni mogel ugotoviti, ko je računal hitrost svetlobe, da bi bila hitrost svetlobe večja kot 300.000 km na sekundo, pač pa so vsi raziskovalci edini v tem, da je hitrost svetlobe manjša in

DA OD LETA DO LETA POJEMA

Nekateri znanstveniki domnevajo, da pomote glede dolgotrajne mere pri računanju svetlobne hitrosti niso mogoče, ker so raziskovalci lahko uporabljali natančno isto dolgotrajno mero pred 50 leti, glede časovne mere pa je možno, da ima važno vlogo čas raziskovanja. Fizik Michelson je l. 1878 uporabljal za merjenje časa kronometer, kakor ga je uporabljal l. 1826, toda kronometer je bil naravnani kakor vse ure po dnevnih rotacijah Zemlje in nihče ne more zameriti, da se je l. 1878. Zemlja vrtela z enako hitrostjo kakor leta 1826. Nekateri fiziki trdijo, da je vzrok pojava hitrosti svetlobe hitrosti iskati v pojemajoči hitrosti Zemlje okoli svoje osi.

Slaba jesenska sezona v naših kopališčih

Mednarodni politični dogodki, ki so v začetku tega meseca privedli do vojne stanja na severu, so težko prizadeli naša letovišča v Primorju in povzročili precejšnjo gospodarsko škodo. Najbolj prizadet je bil naš tujski promet, trpi pa tudi pomorska plova, nekatere panoge industrije in v letetvornine. V Primorju občuti posledice vojne stanja najbolj cementna industrija, ker ne more po morju izvažati svojega blaga na inozemska tržišča. Z vseh strani našega Primorja prihajajo pa tudi poročila o zastoju turističnega prometa.

Skoraj do konca preteklega meseca so bila naša letovišča dobro zasedena. Transitna mesta na Primorju, kakor Split, Sušak so bila polna tujcev, ki so prihajali ali odhajali iz letovišč Split je imel dober obisk stalne poletne publike, pa tudi druga večja letovišča na Jadranu so bila dobro obiskana. Na Rabu, v Makarski in v nekaterih drugih letoviščih je bil obisk sšnjo rekorden. Naiveč je bilo domačih in nemških letoviščarjev. Čehov je bilo zelo malo. Za september in oktober je bilo najavljenih več tisoč nemških turistov in turistov iz drugih severnih držav. Vojna pa je onemogočila prihod najavljenih turistov in vsa naša primorska letovišča so ostala nenadoma brez turistov, kar povzroča velike skrbi lastnikom hotelov in drugim, katerih življenje je v zvezi s turističnim prometom. Letovanje v Primorju pa je odpovedala tudi večina za jesensko sezono prijavljenih domačih turistov.

Ali sem prispeval za sokolski dom v Trnovem?

Letalec z rdečo kokošjo

Poveljnik francoske letalske armade general Vuillemin, ki se je v začetku svetovne vojne posebno izkazal v velikih letalskih bitkah, je postal general šele letos v januarju. V začetku svetovne vojne leta 1914 je bil mobiliziran kot podnadnik, ob premirju pa je bil že letalski major. Na

trupu svojega vojnega letala, v katerem se je med svetovno vojno tako junaško uveljavil v letalskih bitkah, je imel Vuillemin narisanokoš, ki je bila rdeča po barvanja. To je bil Vuilleminov talisman.

Po končani svetovni vojni, ko je Vuillemin vodil letalsko vojaško ekipo iz Francije v Afriko, je pristal tudi v Kongu v letalu z — rdečo kokošjo. Na letališču je Vuillemin naletel na kolonista nemške narodnosti, ki je bil med svetovno vojno letalec. Kolonist je obstal pred Vuilleminovim aparatom in vzkliznil: Zdi se mi, da sem že neke videl tako kokošo na letalu. Vuillemin je odgovoril: Najbrže se ne motite, videli ste jo na mojem letalu nad Verdunom.

Radioprogram

Sobota, 16. septembra

12: Plošča za ploščo pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes. — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Plošča za ploščo pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes. — 14: Napovedi. — 17: Otroška ura: a) Selma Lagerlöf: Kako je Niels Holgersson popotoval z divjimi gosmi (povest v nadaljevanjih), b) Dogodivščine Miški (članice Nar. gled.). — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Za delopust igra radijski orkester. — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19: Napovedi, poročila. — 19.40: Nac. ura: Krško in okolica (Rudolf Dostal) Ljublj. — 20: O zunanji politiki (g. dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Jože Vombgarr: Polet na luno ali čudoviti sen Jane Smolke. — Slušna igra, izvajajo člani radijske igr. družine, vodi inž. Pengov. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za vesel konec tedna, igra radijski orkester.

RAZNO

Beseda 50 par javke posebej Najmanjši znesek 4 Din

Male oglase

»Slov. Narod«
sprejema upravo
do 9. ure dopoldne.

SLIVE ZA ŽGANJEKUHO

vsako množino, vagone kakor z avtom lahko dobavi po najnižji ceni Franc Mastnak, trgovec, Sv. Jurij ob juž. zel. 2740

SLUŽBE

Beseda 50 par javke posebej Najmanjši znesek 4 Din

IZVEŠBANO URADNIKO
sprejem takoj v svojo pisarno. Notar A. Mrevlje, Logatec. 2739

PRODAJALKO

ridno in pošteno, večšo trgovino z meš. olagom, sprejme Leo Mlinarič, Stara vas, Brežice. 2745

PRODAM

Beseda 50 par javke posebej Najmanjši znesek 4 Din
PREHOVA JEDRKA IN MED
dobite najceneje v »Medarni«, Ljubljana, Židovska ul. 6. 45. I

HERVEDS BENZ
Typ 130 pldo Jugopromet, Celje, Krekova 11. 2746

POHISTVO

Našli najceneje pri ZORMAN — Breg 14. Stoli že od 18 dni dalje, vsa popravila. Polituram oprave najceneje. 2743

NARODNA

TISKARNA
LJUBLJANA
KNAJLJEVA 3

IZVŠUJE VSE VRSTE TISKOVIN
PREPROSTE IN NAJFINIŠE

NAJBOLJŠA RADIJSKA REVLIJA je

NAŠ VAL

SPOREDI evropskih radijskih postaj na vseh valovih, roman, novela, modni pregled, novice iz radijskega sveta, filmska smotra, nagradni natečaj.

UPRAVA: Ljubljana, Knaifjeva ulica 3.
Mesečna naročnina samo 12.— dinarjev.

A. P. MELNIKOV.

ZAGONETNA SMRT KNEZA KOSTROVA

ROMAN

— Ali je mogoče, da bi se delala veselo več ur, pri tem pa vedela, da istočasno ugašajo zadnje iskre življenja v telesu človeka, ki ga je umorila? — je vprašal knez ves zamišljen in presenečen. — Ne govorite, Oleg Kirilovič, o urah, kajti ta satanska igra se še vedno nadaljuje in vlekla bi se gotovo tako dolgo, da bi se polastila vsega denarja vašega brata. Saj sem vam dejal, da je zmogla igrati največjo tragikomedijo. Taki tragikomični predstavi sem prisostvoval na njen rojstni dan. Moral sem gledati, kako se dela skrušeno ob nepričakovani vesti o smrti kneza Svesoloda Kiriloviča. In ta njen v srce segajoči kriki! In kako naravno je omedlela, kako imenitno je znala hliniti histerijo. A vse to je bila komedija, s katero je vzbudila sočutje vseh, najbolj pa še v mojih očeh. Izmed vseh družbe je samo en površni opazovalec in govedač opazil v tem nitko igre, ki bi mogla govoriti proti nji. Takrat sem se celo razjezil nanj.

— Kdo je bil to in kaj je opazil?

— Namestnik državnega tožila Rakovski. Opazil je, ko se je onesvestila, da si je še potem popravila zavijano krilo. Zda je jasno, zakaj je to storila. Bala se je, da bi kdo ne videl njene obvezane noge.

— Verjemite mi, da je grozno, — je dejal knez ves iz sebe in se prijel za glavo. — Za tako podlost in pobesnelost sploh nimam pojasnila Morda si je Rakovski to samo izmislil da bi imel kaj čvekati, in komorniki se je samo zdelo, da izvira ta rana od pasjih zob.

— Saj potrjujejo to tudi drugi dokazi. — Kakšni? Morda tudi kako opazovanje, ki more biti čisto subjektivno in zato pomota ni izključena.

— Imamo dokaze, ki nam pojasnjujejo, zakaj se je preoblekla in zakaj je odšla na eno najimenejših domačih zabav v obleki, ki jo je imela že večkrat na sebi. Prihajamo do obleke, ki ste ji poslali blago za njo iz Petrograda. Slekla jo je zato, ker jo je bil raztrgal pes, ki je branil kneza, svojega gospodarja.

— Kaj ni mogoče, da bi si bila raztrgala obleko kje drugje?

— Da, toda v pasjem gobcu je bil najden biser, odtrgan od roba njene obleke. Ostala dva bisera kažeta na trik, ki si ga je izmislila, da bi vzbudila domnevo, da si je knez sam končal življenje in da ni bil umorjen.

— Kakšen trik? Kje ste našli te bisere? — je vprašal knez presenečeno.

— Sami veste, da je bilo truplo vašega brata najdeno v zaklenjeni vili za gozdom. Ko je morilec odšel skozi večna vrata, jih je zaklenil od zunaj, ključ pa je vrgel nazaj v vilo. Pri tem ni opazil, da so pod oknom pajčevine, v katerih sta obvisela dva bisera, odtrgana od obleke. Del teh pajčevin je pa ostal na obleki. Kar poglejte! Vidite, kako vise na obleki pajčevine?

— Na nji je tudi debelo seme neke rastline. Če se ne motim, je to suhi plod kreše, — je odgovoril Oleg Kirilovič.

— Prav pravite. Pod oknom se je vila po steni kreše. Pajek je napredel pajčevine na stebila kreše in po zidu vile. Na tej obleki so še sledovi, ki dokazujejo, da se je morilka v tej obleki peljala ponoči v avtomobilu, ki sem ga našel v Oranžni ulici.

Bože moj, kako sem utrujen, — je vzdihnil knez. — Vaše besede so kakor udarci s kladivom po moji glavi. Kakšni sledovi so še tu?

— Tu na robu obleke. Od kod izvirajo ti madeži?

— Od neke maščobe.

— Poduhajte jih!

— To je neprijeten duh, ki se je pa že precej izdihal, — je odgovoril Oleg Kirilovič, ko se je bil sklonil nad obleko in jo poduhal. — Vonj spominja na strojno olje s primešanim petrolejem.

— To bo ugotovila komisija izvedencev. Niste pa daleč od resnice, samo da ni primešan petrolej, temveč bencin. Avto je bil strašno zanemarjen. Pod šoferjevimi nogami je bilo vse polno nesnage. Povejte mi, kje drugod bi mogla Ariadna Georgijevna tako zamazati svojo obleko, če ne v tem avtomobilu. Gotovo je ni zamazala v modernem opremljenem frizerskem salonu ali na parketih v stanovanju svojih znancev. Kaj ne da ne?

Oleg Kirilovič je molčal. Slišalo se je samo njegovo težko dihanje. Ko se je Murzajev ozrl nanj, je opazil, da gleda kakor blaznež. Njegove blede ustnice so nekaj tiho šepetale. Ko se je Murzajev sklonil k njemu, je zaslišal:

Kot angel nebeški je lepa,

kot demon pretkana in zla.

— Oleg Kirilovič, pomirite se! — je dejal Murzajev. Toda knez je sedel nepremično in neprestano nekaj mrmral sam pri sebi.

— Čeprav se mi smili, mu moram povedati vse, — je pomislil Murzajev in prisedel h knezu. Prijel ga je za roko in vzkliznil:

— Oleg Kirilovič, nadaljevati hočem.

— Kaj je, kaj je? — se je zdrlil naenkrat knez. — Kaj? Mar to še ni vse? Oh, kako me mučite! Mar niste že povedali dovolj, da sem lahko spoznal, da si je bil moj brat posadil v gnezdo kako?

— Glavno šele pride, — je odgovoril Murzajev.

— Bože moj, kaj ste mi povedali še premo! Govorite, samo hitro končajte, ker ne morem več prenašati teh muk.

— Polkovnik Letnjakov je ugotovil, da je bil knez ustrelen s samokresom, ki so ga našli v grmovju. Kdo je pa povedal, kje naj ga iščejo? Ona sama, da bi vrnila sum na Berlogina, ki naj bi bila iz njegovega migljaja spoznala, kam je vrgel samokres po storjenem zločinu. Toda omenil sem že, da je v Kozmo-Demjanskiju ni bilo in da se z Berloginom nista sestala. Kdo je mogel razen morilca vedeti, kje je skrit samokres? Če ni umoril kneza Berlogin, ga je umorila ona.

— Kaj pa če je morilec, on? — se je oprijel knez te misli v vroči želji, prepričati se o nasprotju te strašne resnice. — Morda je to storil iz pohlepa po denarju, po 80.000, ki jih je dobil od mojega brata?